

Güney Bronx Şövalyeleri

Siyah piyon zincirinin hücumu

Mavikale'nin bu sayısında özellikle küçük yaştaki okuyucularımızın izlemekten zevk alacağı bir filmi tanıtacağım: Güney Bronx Şövalyeleri

Perde, New York'un yoksul insanların yaşadığı Güney Bronx bölgesindeki siyah renkli çocuklarla açılır: Kenya, Jimmy ve Michel. İzleyici havadaki şiddet kokusunu hemen alır. Kamera siyah çocukları okullarına kadar takip eder. Kalabalık ve karmaşık bir okula giren izleyici, sonuna gelmiş bir satranç oyununda, onlarca siyah taşın ortasında bir başına kalmış, ümitsiz beyaz bir şah gibi duran o uzun boylu beyaz adamı fark eder. Adam yakın zamanda işinden kovulan ve eski işi olan öğretmenliğe dönmek zorunda kalan David Mason'dur. Mason, bu okulda dördüncü sınıflara geçici olarak ders verecektir. Aslında ders vereceği sınıf da ilk bakışta oldukça ümit kırıcıdır: Yaşadıkları kötü yaşam koşullarına uyum sağlayarak hayatta kalmayı başarmış saldırgan, ürkek, alaycı, öfkeli ve bunun gibi onlarca duyguyla dolu vahşi çocuklar... Burada Latin Amerikan görünümü iki kardeş daha izleyicinin dikkatini çeker: Renee ve Dawson. İzleyici, Öğretmen David'in zor durumuna rağmen beliren ümit ışığını hemen fark eder: Evinde masanın üstünde duran bir satranç takımı! David gerçekten bir satranç tutkunudur. Onun bu oyunda bir usta olduğu da kısa sürede görülecektir.

David'i satranç oynarken ilk kez tekerlekli iskemleye bağımlı arkadaşı Arnie'nin satranç mağazasında görürüz. İkiisi arasındaki bu sıkı dostluğun tutkalinin satranç olduğunu da yine orada anlarız. David çevredeki ilginç

Filmin Künyesi

Türkçe adı	Güney Bronx Şövalyeleri
Orijinal adı	Knights of the South Bronx
Yönetmen	Allen Hughes
Yapım yılı	2005
Yapımcı ülke	Amerika Birleşik Devletleri
Orijinal dil	İngilizce
Süresi	89 dakika
Oyuncular	Ted Danson, Malcom David Kelley, Keke Palmer
IMDB Puanı	6.7

satranç taşlarıyla ilgilenirken, tahtaya bakma gereksinimi bile duymadan oyunu kolayca kazanır.

David ve Arnie'yi hafta sonunda satranç-severlerin dolu olduğu bir parkta buluruz. David, burada 14 oyuncuya karşı eşzamanlı oyna-

yacak ve rakiplerini kolayca mat ederek bütün oyunları kazanacaktır. Bu gösteri sürerken, bir çetenin zorlamasıyla karıştığı başarısız bir bisiklet çalma girişiminden sonra polisten kaçmaya çalışan Jimmy'nin yolu tam da bu parka düşer, kendini kaybettirmek için heyecanlı kalabalığa karışır ve bu büyüleyici gösteriyi izlemeye koyulur. Öğretmeninin oyundaki ustalığı onu öylesine etkilemiştir ki kendisi de bu oyunu öğrenmek için yanıp tutuşur. David, öğrencisine orada satranç öğretmeye başlar. Bu ilk deneyim onun için de ufuk açıcı olacak ve hayatın ezdiği bu küçük çocuklara özgüvenlerini kazandırmak amacıyla satranç öğretmeye karar verecektir.

Sınıftaki öğrencilerin çoğunluğu bu oyunu öğrenmeye oldukça isteklidir. Ancak Renee'nin "Satrançta kazanırsan kimse sana aptal diyemez." sözleriyle cesaretlendirilmesi gerekir. Henüz 5 yaşında olan kardeşi Dawson ise, aslında kreş kapandıktan sonra zorunlu

David, parkta eşzamanlı oynadığı rakiplerini birer birer mat ediyor.

olarak ablasının sınıfında bulunsa da, küçük yaşına karşın satranca büyük ilgi duyacaktır.

David, satranç öğretirken okuldaki müfredatı aksatmamaya özen gösterse de satrancın öğrencilere kazandıracakları konusunda okul müdürünün ve diğer öğretmenlerin şüpheleri vardır. Öğrenciler satranç tahtasında zaman geçirdikçe çarpma işlemini kavramaları kolaylaşır. Bu küçük başarı bile okul yöneticilerinin David'i desteklemesine yetecektir. Ailelerin de satranca bakışı başlangıçta olumsuzdur. Onlar öyle zor şartlarda yaşamışlar ve ayakta kalabilmek için öylesine ezilmişlerdir ki çocuklarının aynı kaderi paylaşma olasılığı bile onları ürkütmektedir. Çocukları önce başarılı doktor, mühendis, avukat olmalıydılar, sonra istedikleri kadar satranç oynayabilirlerdi.

Zamanla öğrencilerin ilerlediğini gören David onları bir takım turnuvasına sokmaya karar verir. Takımın karşısına kendilerinden çok farklı, neredeyse karşıt özelliklere sahip bir özel okul takımı çıkar: İyi giyimli, göz kamaştıran, varlıklı beyaz çocuklar... O kadar iyi donanımlı görünmektedirler ki kahramanlarımızı bozguna uğratmaları çok doğal karşılır, yalnızca küçük Dawson mucizevi bir şeref sayısı yapabilmıştır.

Yenilgi kahramanlarımız için yıldırıcı olmaz. Daha büyük bir hırsla çalışmaya devam ederler, Arnie bile onları çalıştırmak için tekerlekli iskemlesiyle çıkagelmiştir! Kahramanlarımız kısa süre sonra katıldıkları bir başka takım şampiyonasında çalışmalarının meyvesini kupa olarak toplayacaklardır. Elde edilen gelişme o denli görkemlidir ki David onları ulusal şampiyonada oynatmaya karar verir. Bu aşamada artık satranç takımlarını ortadan kaldırır, öğrencilerinden, oyunu akıllarından oynamalarını ister. Kahramanlarımız başlangıçta tereddüt etseler de bunu kolaylıkla başarabildiklerini şaşkınlıkla görürler. Artık bir takım olmuşlardır ve o

takıma yaraşır bir isimde anlaşılır: "Güney Bronx Şövalyeleri!"

Ulusal şampiyonada Güney Bronx Şövalyeleri finale kadar başarıyla gelirler. Son turda karşlarına, daha önce kendilerini hezimete uğratan o beyaz rüya takım çıkar. Mücadele bu sefer gerçekten çok çetin geçer. Son turda, bir türlü bitmeyen son masa şampiyonluğu belirleyecektir. O masada mücadele eden de küçük Dawson'dan başkası değildir ve o küçük elleriyle yaptığı hamleler sonunda şampiyonluğu getirecektir!

Güney Bronx Şövalyeleri, özellikle satrançsever izleyicinin beğenisini kazanacak bir film. 'Çalışanın sonunda kazanacağı' gibi

David, öğrencilerine satranç dersi veriyor.

klasik bir Hollywood temasına sahip gibi görüne de film aslında yaşanmış bir öyküye dayanmaktadır. David MacEnulty adlı öğretmen gerçekten de filmde anlatılan başarıya imza atmış bir satranç eğitmenidir. Kısa bir araştırmayla David MacEnulty'nin bugün hala aynı heyecanla çocuklara satranç öğretmeye devam ettiğini, kurduğu "David MacEnulty Chess Foundation" ile bu konudaki etkinliklerini büyüttüğünü, satranç öğretene çok sayıda elektronik kitabın yazarı olduğunu, bu çabaları ile "Yılın Satranç Eğitmeni" de dahil olmak üzere çeşitli ödüllerle onurlandırıldığını öğreniyorum.

Güney Bronx Şövalyeleri'nin seyirciyi içine çeken ve kendini soluksuz izlettiren bir aile filmi olduğunu söyleyebiliriz. Filmin yönetmeni Allen Hughes'i okuyucularımız, ülkemizde yakın zamanda vizyona giren Tanrının Kitabı (The Book of Eli, 2010) filmini yöneten ikiz kardeşlerden biri olarak anımsayacaklardır. Söz konusu filmde de bir satranç sahnesine yer verdiğini düşünürsek yönetmenin, Güney Bronx Şövalyeleri'nde tanıştığı satranç temasını benimsemiş olduğunu söyleyebiliriz.

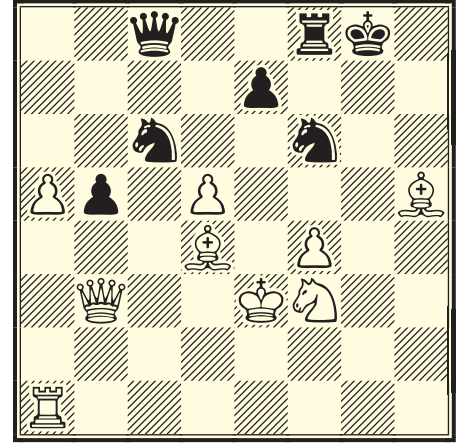
Ted Danson, ülkemizde de gösterilen Cheers dizisinden tanıdığımız başarılı bir

oyuncu. Adı geçen dizinin de en az iki bölümünde satranca yer verildiğini ve bunların birinde barmen rolündeki Danson'ın yine hamle yaptığını anımsıyorum.

Güney Bronx Şövalyeleri'nin satrancın çocuklara faydaları konusunda doğru mesajlar veren bir film olduğunu söyleyebiliriz. Film, satrancın, kötü koşullarda yaşayan çocukların hayata daha olumlu bakmalarını, hayatta karşılaştıkları sorunları daha iyi tanıyıp onlara daha uygun çözümler bulmalarını sağlayan bir araç olduğunu da izleyiciye gösteriyor.

Bütün bu olumlu yönlerine karşın, Güney Bronx Şövalyeleri'nin satranç sahnelerinin özensiz hazırlandığını saptıyorum. Filmde satranç tahtasının en ayrıntılı biçimde gösterildiği, David'in parktaki çoklu gösterisindeki oyunların biri ciddi hatalar içeriyor: f6 karesinde bulunan at bir ara ortadan kayboluyor ve sonra yeniden ortaya çıkıyor, David 1. ♖g5? hamlesi ile iki hamlede mat ilan etse de siyah at nerede olursa olsun Siyahın matı uzun süre ertelemesi mümkün görünüyor. Yine parktaki sahnede David'in 14 oyuncuyu 18 dakikada yenmesi gerçekçi olmaktan uzak. Yönetmenin bazı oyunları bir

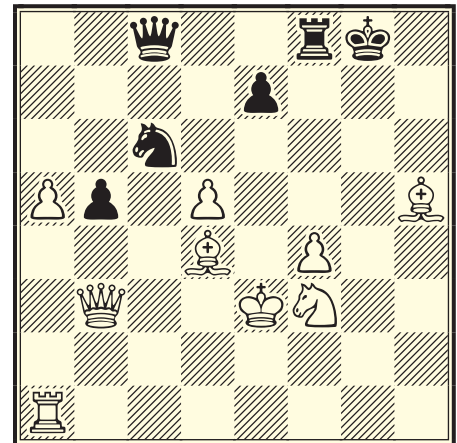
satranç karşılaşmasından çok, heyecanlı bir boks maçı gibi çektiğini de görüyoruz: Oyuncular sürekli karşılıklı şah çekiyorlar ve sonunda biri nakavt olurmuşçasına mat oluyor! Filmde oyuncuların mat olacaklarını fark edememesi, oyunların önemli bir kısmının mat ile bitmesi satrançsever izleyicinin gözünü tırmalayan diğer hatalar.

David - Parktaki oyuncu

Beyaz hamlededir.

1. ♖g5? [1.dxc6+ ♜h8 2. ♞h1 ♙g7 3. ♞d5 e5 4. ♙xc5 ♞c7 5. ♙xf6+ ♞xf6 6. ♞g5+ ♞g6 7. ♞xg6+ ♙f8 8. ♞e8+ ♙g7 9. ♞g1+ ♙f6 10. ♞g6+ ♙f5 11. ♞e6#] 1-0

David - Parktaki oyuncu

Beyaz hamlededir.

1. ♖g5? [1.dxc6+ e6 2. ♞c2 ♞f6 3. ♞g1+ ♞g6 4. ♞xg6+ ♙f8 5. ♞f7#] 1-0

Genç Ted Danson, yıllar önce rol aldığı efsanevi Cheers dizisinde yine satranç oynuyor!

Bu yazıyı yazdığım dönemde, Ankara Satranç İl Spor Temsilciliği'nin internet sayfasında, WGM Kübra Öztürk'ün Türkiye Kadınlar Birincisi olması onuruna yayınlanan "Kübra'nın Satranca Başlangıcından Şampiyonluğa Uzanan Kısa Yolculuğu..." başlıklı yazıyı okudum. Bizim ülkemizde de cevherleri bulup işleyebilen değerli satranç eğitmenlerinin olduğunu bilmek mutluluk vericiydi. Ama aynı derecede rahatsız edici olansa, yaşanan o muhteşem sürecin az bilinirliyi. "Hak edilmiş hüznlerimiz olacak mı bizim de" diye soruyordu ya şair, perdeye aktarılmak için sabırsızlanan bu başarı öyküleri ne olacaktı? Onların da hakkını verecek yönetmenlerimiz olacak mıydı bir gün?

Filmin sonunda kahramanlarımız gibi çocukların ve üniversite hocalarının satranç konusunda söylediklerinden de alıntılar yer alır: "Satranç hayatımı olağanüstü biçimde değiştirdi. Hayatta çok

sayıda seçenek olduğunu ve hayatta ne istersen olunabileceğini fark etmemi sağladı", "Satranç, aklımıza koyarsak, parasızlığın bizi hayatta bütünüyle alt edemeyeceğine, çabalayabileceğimiz ve başkaları gibi başarabileceğimize inanma kuvveti verdi.", "Satranç olmasaydı Bronx dışında bir dünya olduğunu bilemeyecektim.", "Satranç bana pek çok kapı açtı ve ne olduğum ve bugün neler başardığım konusunda olumlu katkıda bulundu.", "Satranç olmasa, hala bir kutunun içinde düşünüyordum olurdu."... Bir çocuk doktoru olmam nedeniyle, bugüne dek çeşitli seviyelerden yoksul çocuklarla ve onların aileleriyle sürekli iç içe olmuş biri olarak kendime soruyorum: Satranç bu yoksul çocukların derin yaralarına sürülecek iyileştirici bir merhem olabilir mi gerçekten? Evet, satranç belki çoğu için iyi bir pansuman, seçilmiş bazıları için de şifa kaynağı olabilir. Ama bence bu yeterli

değildir. Her yoksul çocuğun yoksulluğunun farkına vardığı talihsiz bir an vardır. Ben o ana gidip o kötü anıyı silecek bir ilaç bulmak, sonra o çocukları, yoksulluğun tanımlanmadığı, satranç dahil hiçbir şeyin ilaç olarak kullanılmasının gerekmediği bir başka dünyaya yerleştirmek isterdim.

KAYNAKLAR

1. <http://www.imdb.com/title/tt0471768/> (Erişim tarihi: 15.02.2012)
2. Todd Bardwick, 'Knights' can't master game scenes, Rocky Mountain News (Denver, CO) January 9, 2006.
3. <http://www.macenultychess.org/> (Erişim tarihi: 15.02.2012)
4. <http://www.imdb.com/title/tt0539781/> (Erişim tarihi: 15.02.2012)
5. <http://www.ankara.tsf.org.tr/> (Erişim tarihi: 10.02.2012)